

PROGRAM: UGANDA OG RWANDA 24 SEPTEMBER 2024

UGANDA OG RWANDA

☞ 12 frokoster, 11 lunsjer og 11 middager inkludert

Dag 1

Avreise Norge

Flyreise fra Norge til Entebbe, mellomlanding og flybytte.

Dag 2

Ankomst Entebbe, så til Kampala med byrundtur

☞ Frokost, lunsj, middag

Etter ankomst **Uganda og Entebbe** om natten og immigrasjon, setter vi kursen mot hotellet vårt som ligger bare noen minutters kjøring fra flyplassen. Her tar vi rett og slett en pause etter en lang reise, eller det blir litt av en "power nap". Litt sen frokost, før vi har transfer til **hovedstaden Kampala**.

Kampala er en dynamisk og betagende by, kaotisk ved første møte, men med mange flotte severdigheter og spennende innslag av kultur. Dette er hjertet av kongeriket Buganda, og befolkningsgruppen (ba)ganda teller cirka 17% og er den største gruppen.

Det finnes hele 40 ulike grupper. Her i Kampala skal vi være to netter, vi blir bedre kjent med byen snart:

Etter innsjekk på hotellet har vi litt tid til avslapning før vi skal på en rusletur rundt i sentrum og prøve å dykke ned i byens sjel. Det finansielle sentrum har kanskje ikke mest av akkurat det, men viktig er det. Høyesterett, Parliament Avenue og nasjonalteateret. Like bak dette ligger **håndverksmarkedet** der vi får en innføring i det noen av dem driver med. Boder med fargerike tekstiler, keramikk, vesker, kurver og smykker. Slike markeder er alltid artige å besøke og vi får en god følelse av både kultur og mennesker når vi lærer mer om produktene underveis.

Musikk og trommer er en viktig del av afrikansk kultur – vi kommer til å få testet ut trommeferdighetene våre her. Ingen tur til Afrika uten tromming, det hører med. Når vi er tilbake, blir det middag på hotellet.

Litt fakta om Uganda:

Uganda er et land som vekker mange følelser og assosiasjoner. Den tidligere britiske kolonien er et rikt land på natur, dyreliv og kultur - derav hersker ingen tvil. Innbyggere er omtrent 33 millioner og har en ung befolkning. I 1962 ble landet selvstendig, og i etterkant oppstod opptøyer og kaos. Noe som etter hvert fikk diktatoren Idi Amins skrekkelige innført. En meget mørk periode i landet følger, både menneskelig, politisk og økonomisk. Fra 1986 har president Museveni hatt makten. Det er ingen mangel på kontroversielle innføringer av lover og autoritær ledelse, men landet regnes i dag som politisk stabilt og er et av Afrikas tryggeste land å besøke.

Afrika og safari hører sammen. Uganda har Queen Elizabeth National Park – her er dyrelivet rikt og variert. Kanskje spotter vi løver som klatrer i trærne? De finnes her. Uganda er ingen nykommer. Historien forteller at tilnavnet «Afrikas perle» er vel fortjent. Entebbe gir vyer over den sagnomsuste Victoriasjøen. Hovedstaden Kampala byr på en herlig blanding av storbyliv – det urbane forvandles til grønt. Kampala ligger på flere høyder som bidrar til variasjon.

OBS: Vi oppgir cirka kjøredistanse på etappene hver gang vi forflytter oss, men gjør oppmerksom på at det blir veldig omtrentlig og kommer an på både trafikk og vei-standard.

Distanse: cirka 4 mil - en drøy times kjøring

Dag 3

Kampala på flere vis

☺ Frokost, lunsj, middag

Vi spiser frokost og kan ta det litt med ro frem til lunsj som blir midt på dagen. Så skal vi se **mer av Kampala**:

Nå tar vi turen opp i høyden for å få bedre overblikk, byen er som nevnt bygget på flere høyder. Opprinnelig var det sju, men den har vokst. På en av disse finner vi noe så unikt som et **Bahai-tempel**. I vakre omgivelser ligger det også, det eneste av sitt slag i Afrika. Det er den yngste verdensreligionen (fra 1800-tallet) og konsentrerer seg om det åndelige. Fred og rettferdighet for alle i verden, under ett språk og én religion. Tempelet i seg selv er et nydelig stykke arbeid, med mosaikkfliser fra Italia, takfliser fra Belgia, vinduer fra Storbritannia og stein fra Uganda selv. Pust ut og finn harmoni og åndelighet her oppe.

Så blir det folkemengder og marked. **Owino er det største brukmarkedet i Kampala** og det er digert. Det besøkes av flere hundre tusen hver dag. Vi elsker kontraster!

Vi tar turen tilbake til hotellet, har litt tid til å skifte, før vi skal på middag. Her kan vi trygt si at det blir middag med noe attåt, når **ODU Entertainment viser dans og musikk** med en skikkelig oppvisning. Troppen er også et viktig instrument for å spre kunnskap om lokale tradisjoner og rytmer. Denne historietimen er betraktelig mer fargerik, interessant og talende enn å lese en bok.

Dag 4

Kampala - Ziwa Sactuary - Murchison Falls

☕ Frokost, lunsj, middag

Tidlig avreise.

I dag starter safarientyret, og vi setter kursen mot **Murchison Falls nasjonalpark**. Turen tar omtrent fire timer. Her i parken finnes fire av «the big five» (løve, leopard, elefant, bøffel) - kanskje vi er heldige å få se alle sammen?

På veien skal vi besøke **Ziwa Rhino Sanctuary** for der er den femte representert.

Etter flere tiår har Ugandas «**big five**» blitt gjeninnført, etter at neshornene en periode var helt utryddet i landet. Ziwa Rhino Sanctuary er det stolte hjemmet til de eneste ville neshornene i Uganda, og her streifer de fritt i et enormt område. Gjeninnføringen av neshornene her er et samarbeidsprosjekt med Rhino Fund Uganda og Uganda Wildlife Authority, og alle inntekter fra besøkende bidrar til å holde prosjektet i gang. Det er nok plass til ca 50 neshorn her, og i dag bor det 15 hvite neshorn i området. De må importeres fra andre land for å ta del i Ugandas avlsprogram for å gjeninnføre arten i landet, men dette er en langsom prosess, da neshorn får få kalver. De er kjønnsmodne når de er mellom 5 - 7 år gamle og får en kalv hvert 2-3 år. De første fire neshornene ble brakt til Ziwa i juli 2005.

Parkvoktere guider oss gjennom reservatet, og vi får muligheten til å observere neshornene på veldig nær, og sikker avstand. Neshornene tilbringer mesteparten av dagen i en av sumpene i området, så vanntette sko anbefales! Og ikke glem kamera. Neshornene er vant til å ha mennesker rundt seg, og reagerer lite på at vi er i nærheten. Dette er et lærerikt besøk og en unik mulighet til å se disse snille kjempene på. På behørig avstand - her er det dyrene som tas hensyn til og ikke oss.

Det blir også lunsj underveis før vi fortsetter til **Masindi** der vi vil bli vist rundt i byen. Så ankommer vi lodgen vår.

Murchison Falls nasjonalpark er den største nasjonalparken i Uganda. Parken er kjent for sin naturskjønnhet og den spektakulære fossen som den får navnet sitt fra. Parken består av både skog, våtmark, savanner og regnskog, og er hjem for 76 pattedyrarter og over 450 forskjellige fuglearter.

Kjøretid fra Kampala til Murchison Falls er omtrent 4-6 timer.

Dag 5

Murchison Falls - game drive

☕ Frokost, lunsj, middag

Ny dag, nye muligheter, og vi legger ut på **safaritur** i bilene tidlig på morgenen. Vi skal utforske den nordlige delen av parken, og kjører over enorme savanner og bølgende åser. Vi er på safari frem til lunsj og får kanskje se både elefanter, løver, giraff, bøffel og antiloper underveis.

Så skal vi på **båttur på Nilen**. Her vil vi kanskje få se litt andre typer dyr enn på bilturene, både krokodiller, flodhester og vannbukk er ikke uvanlig å få øye på langs elvebreddene. Kanskje får vi også øye på den sjeldne Shoebill-storken? Vi skal kjøre hele veien opp til **Murchison fossefall**, og båten stopper bare noen titalls meter fra «**Devil's Cauldron**» i bunnen av fossen. Få frem kameraet og knips i vei, den over 40 meter høye fossen er et imponerende syn, selv for en nordmann!

Båten setter oss av på land like ved fossen, og herfra tar vi beina fatt og går opp til toppen av fossen. For en utsikt vi får herfra over den vakre Nilen!

Vi drar etterhvert tilbake til lodgen for middag.

Dag 6

Murchison Falls - Fort Portal

☞ Frokost, lunsj, middag

Vi spiser frokost tidlig (for det gjør man på safari) før vi sjekker ut og fortsetter videre på vår ferd. Underveis blir det en **rask game drive** mens vi kjører sørover. Her er enorme savanner og ganske sikkert dyr å se!

Underveis passerer vi **Hoima** og deretter venter ytterligere bevis på at Uganda har et mektig landskap og en variasjon i natur som bare det. Om ettermiddagen kommer vi til **Fort Portal**.

Navnet tilsier fort - men her er ikke noe fort lenger, men derimot masser av **grønne, fruktbare teplantasjer**. Og mye annet. **Fjellkjeden Rwenzoris** deler Uganda og Den demokratiske republikken Kongo og Mont Ngaliema er Afrikas tredje høyeste fjell. Hotellet vi skal bo på i Fort Portal, kommer med fantastisk utsikt mot fjellene samt en nydelig hage. Med gangavstand til selve byen, er dette et perfekt sted å være på disse kanter. Svømmebasseng - ja takk!

Middag på hotellet om kvelden.

Kjøretid omtrent 6 timer.

Dag 7

Møt sjimpansene i Kibale Nasjonalpark og mer

☞ Frokost, lunsj, middag

I dag venter et høydepunkt. Etter frokost deler vi gruppen i to og tilsvarende etter lunsj. Vi skal på to helt ulike aktiviteter, men med fellesnevner natur og dyreliv: **sjimpansesporing i Kibale og en vandretur i Bigodi våtmarksområde**. Sistnevnte er et oppkomme av artsmangfold og fugleliv. Det er registrert godt over 100 ulike fuglearter her. Legg til primater, andre mindre pattedyr og kanskje noen reptiler eller øgler - her kan vi se litt av hvert! Underlaget består stort sett av en smal "boardwalk" og stier, så det er tilrettelagt og vedlikeholdt for besøkende.

Kibale er en nasjonalpark som ligger i **regnskogen**. Ingen overraskelse at det er mye som skjer av liv og vegetasjon i en regnskog - heller ikke her. Kibale er spesielt kjent for sine mange arter av primater, også sjeldne. Det er til og med en av **verdens største tetthet av primater** - ikke dårlig.

Så i tillegg til å holde utkikk etter våre nærmeste slektninger, sjimpansen, er det også 12 andre arter her. Med sjimpansen deler vi hele 98% av våre gener. Sosiale er de, og våre guider vil fortelle og lære oss mer underveis. Sjimpansene holder ofte til i trærne og svinger seg grasiøst og elegant fra gren til gren. De er høylytte, kloke, kommuniserer og organiserer og er i det hele tatt et spennende bekjentskap.

Et lite OBS: Som alltid, når det gjelder dyr og natur, må det tas et forbehold om hva vi ser underveis. Dyr kan ikke bestilles... De kommer og går som de selv vil.

Middag på hotellet om kvelden.

Dag 8

Queen Elizabeth og safari, safari, safari

☞ Frokost, lunsj, middag

I dag forlater vi Fort Portal, men dyrelivet tar ingen pause. Nå skal vi inn i en park som har større og andre arter enn de vi har sett til nå. På tide å glede seg til mer safari! **Vi har game drive på veien**, før vi ankommer campen, som grenser til parken, til lunsj.

Hva er det med safari som er så spennende? For safari er en skjellsettende opplevelse som gir avhengighet. Vi skal sørge for at du skal bli dus med **Queen Elizabeths** store dyrebestand. For her kan mange kalle parken sitt hjem. Spennende. Det blir flere game drives. Parken ligger både i tropiske skogsområder, i grønne enger, har savanner og sump. Til og med kraterinnsjøer og vulkanske kratere. Det blir det mangfold av.

Etter lunsj skal vi se på **kaldera-innsjøene**. Disse innsjøene ble dannet inne i et vulkansk krater, og danner en perfekt ramme for en vandretur. Her på disse kanter er det også grotter med stalagmitter og stalaktitter. Hvilken var det som gikk hvilken vei igjen? Spiller ingen rolle, flott og imponerende er det uansett.

Mer av Ugandas mangfold skal beskues og oppleves: **Katwe Explosion Crater og saltgruvene**. Det er ingen tvil om at Uganda har fantastiske vitnesbyrd fra vulkaner med kratere og innsjøer. Det er umulig å ikke bli imponert over disse naturlige underverkene. Salt er et ettertraktet mineral og foredles etter noter.

Middag på campen hører med. Regner med vi nå har mange gode historier og bilder å dele - i morgen blir det enda en game drive.

Dag 9

Game drive Queen Elizabeth og båtruise på Kazingakanalen

☺☺ Frokost, lunsj, middag

Vi starter dagen med game drive tidlig som gir andre dyr enn ettermiddagene. Vi reiser ut på ny frisk.

Med nesten 100 ulike pattedyr - og med de helt spesielle treklatrende løvene, er det bare å holde utkikk etter større dyr. Elefanter, flodhester, bøfler, leopard, bavianer og sjimpanser. Samt den ugandiske koben, som er en antilopeart. I denne parken finnes det dog ingen neshorn, sjiraffer, sebraer eller impalaer. Det er registrert over 600 fuglearter her, noe som er helt unikt for en såpass liten park. Når de store kattedyrene kommer, er det lite tvil om hierarkiet. Bortsett fra elefanten da. Familieorienterte og majestetiske lunter de i flokk med snablene svingende som taktstokk. Babyelefantene er ubetalelige i sin klønethet, men mamma er aldri langt unna for å rette opp eventuelle barnslige påfunn.

Hva vi ser på safari er aldri gitt. Men vit at vi har flere game drives og dermed uante muligheter. Her blir alt en bonus, selv den minste og mest spretne antilopeart er et syn.

Tilbake på campen for lunsj - så skal vi bytte perspektiv fra safaribil til båt. Nå venter et **to-timers båtruise på Kazingakanalen** som binder sammen de to innsjøene Lake Edward og Lake George. Fra vannet får vi et annet perspektiv til dyr og fugleliv. Vi håper å se masse flodhester, kanskje noen elefanter som avkjøler seg eller de butte og skulende, kule bøflene som er ute i samme ærend. Fuglelivet er også utrolig rikt, fra den minste fargerike spirevippa til elegante storker og svære pelikaner.

Middag på lodgen om kvelden.

Dag 10

På vei til Bwindi og der fjellgorillaene snart skal besøkes...

☺☺ Frokost, lunsj, middag

Vi tar et midlertidig farvel med dyrene i Afrika, men vi er snart på vei til det dere alle venter på. Vi sjekker ut og reiser etter frokost.

Sen ettermiddag/tidlig kveld er vi fremme på **Rushaga Gorilla Camp Bwindi**. Omgitt av fjell og tett vegetasjon. Langt der inne finnes fjellgorillaene... Bwindi nasjonalpark er hjem til nesten halvparten av verdens fjellgorillaer, og antas å ha det rikeste faunamangfoldet i Øst-Afrika. Men enn så lenge, finner vi oss til rette på campen, spiser middag og prøver å sove etter hvert. Vi skal lade opp til morgendagens møte.

Kjøretid omtrent 7 timer med stopp underveis.

Dag 11

Bwindi nasjonalpark, fjellgorillaene

☺ Frokost, lunsj, middag

Litt info om fjellgorillaene (kilde WWF):

Fjellgorillaene er en av verdens mest sjeldne og truede arter. 31. mai 2018 kom det en kjærkommen beskjed om at antallet har økt fra 880 til 1 004. Resultatet av et målrettet bevaringsarbeid ga resultat.

Fjellgorillaen er kongen på haugen. De er størst, har lengre hår, kjever og tenner enn sine nære slektninger. De kan bli opptil 180 cm, og en hann kommer opp i fra 160-205 kilo. Hunnene veier fra 90-100 kilo. De spiser masse ulike plantearter i tillegg til frukt, insekter og snegler. Fjellgorillaene lever i familiegrupper og består som regel av en dominant hann, sølvrygg, tre til fire voksne hunner og ungene deres. De lever langt, langt inne i skogen. Høyt opp, rundt 2500 moh. Vi er i Bwindi Impenetrable Forest og det oversettes med ugjennomtrengelig...

Tidlig om morgenen tar vi fatt på turen innover og oppover. Vi har med lunsj. Det er tett, det går opp, det går ned og det kan være veldig glatt underlag. Dette krever sin mann eller kvinne. Vi har med oss folk som vet hvor vi skal, vi kan endre kurs mange ganger. Vi kan gå langt om lenge og det er selvsagt aldri noen garanti om å fjellgorillaene. Men sjansen er veldig stor. Vi setter vår lit til kunnskapsrike førere.

Ord for dagen: respekt, tålmodighet, lytt til førerne og ligg lavt.

Når vi kommer frem: lev i nuet, nyt, føl. Ta det med ro. Det er helt naturlig å bli rørt, for dette er en sterk opplevelse. Vi får cirka en time sammen med fjellgorillaene, dette er strengt regulert. Vi er aldri nærmere enn sju meter.

Hvis gorillasporingen er tidlig ferdig har man mulighet til å bli med på andre aktiviteter om ettermiddagen, mot en ekstra kostnad. Eksempler på aktiviteter:

- Tur til den naturskjønne Sumafossen - Community Walk i en nærliggende landsby - Naturvandring - Fugletitting

Det blir godt å sette seg ned med middag og sammen sette ord på opplevelsene vi har hatt sammen i dag. Ord blir uansett fattige, men dette vil vi for alltid ha til felles.

Tips: les selvbiografien eller se filmen "Gorillas in the mist" av kvinnen som aller mest forbindes med fjellgorillaene, Dian Fossey.

Viktig informasjon når vi skal til fjellgorillaene

For å kunne delta på turen og trekkingen til fjellgorillaene må du være i **god, fysisk form**. Du må regne med å gå i **ulendt, bratt, vått terreng i timesvis**. Det regner mye, kan være **kjølig om morgenen og varmt om ettermiddagen**. Siden høydene er fra 1 160 til 2 600 moh, varierer både temperatur og vær. (Temperaturer er som regel fra 7-20 grader, kaldest i juni/juli). Merk at dersom du "hangler" eller er syk, kan du ikke være med siden du kan være smittebærer. Det vil verken du eller de utrydningstruede fjellgorillaene risikere.

Det er ikke tillatt å fotografere med blits.

Ta med:

- * Fjellstøvler eller hiking sko med gode såler og ankelstøtte som er vanttette og inngåtte
- * Kle deg etter lag-på-lag prinsippet
- * Lett regnjakke som puster
- * Turbukse (vann/vindtett) som tåler en støyt, det er tett vegetasjon og klær kan bli revet opp
- * Solide hansker og caps eller lignende
- * Solkrem, solbriller
- * Myggspray
- * Komfortabel ryggsekk til å ha med lunsj og vann - og det du trenger i løpet av dagen

Dag 12

Bwindi - Kigali

☕ Frokost, lunsj, middag

Etter frokost skal vi forlate Uganda og ta turen over **grensen til Rwanda**. Veien dit går gjennom dype daler og svingete veier gjennom **Kigezi Hills** med det passende kallenavnet "Afrikas Sveits". Så er det **Rwandas** tur. Det blir et kort, men intensivt og spennende møte. **Hovedstaden Kigali** strutter nå av selvtillit og regnes som en av Afrikas aller reneste og mest moderne byer. Fortiden ligger som en mørk skygge over Rwanda. Minnesmerker hedrer historien for det hjerteskjærende folkemordet i 1994. Dette hjemsoekte verden og alle fulgte med. Vi besøker hotellet som var kulissene for «**Hotel Rwanda**», filmen som mange kjenner. Ingen er uberørt, ingen glemmer. Alle ser fremover, Kigali vitner om det.

Rwanda - et lite, frodig land med endeløse fjell. Majestetiske sådanne, tett skog og **levende regnskoger og innsjøer**. Landet har også fjellgorillaer, men vi skal være i byen denne gangen. Hovedstaden Kigali er sofistikert, ren og overraskende. Som Kenya har Rwanda totalt forbud mot plastposer, og det er et felles prosjekt å holde byen ren. Selvstendighet ble oppnådd i 1962, noe som medførte at folkegruppen hutuene fikk total dominans. Under kolonistyret til Belgia, var det tutsiene som var det ledende folk.

Vi kommer til hovedstaden **Kigali**, og når vi har kommet over grensen og gjennom immigrasjon, tar vi oss til hotellet og spiser lunsj på en lokal restaurant. Så skal vi dykke litt mer inn i Rwandas dagligliv og etter hvert få vite mer om historie og nåtid.

Om kvelden skal vi spise avskjedsmiddag i litt spesielle omgivelser, på restaurant Panorama. Det spesielle er at **Hotel des Mille Collines** er brukt som inspirasjon for filmen "**Hotel Rwanda**". Des Mille Collines var eiet av det belgiske flyselskapet Sabena i 1994. Etter at opptøyene startet og europeerne ble evakuert, var det **Paul Rusesabagina**, en lokal ansatt, som tok over driften. Med hans ukuelige mot og engasjement, bidro han og hotellet til å redde hundrevis av liv. **En sterk historie**.

Kjøretid omtrent 2 timer fra campen og deretter ca 3 timer fra grensepunktet ved Cyanika Border Crossing.

Dag 13

Kigali og hjemreise

☕ Frokost

Etter frokost skal vi bli mer kjent med **Kigali og Rwanda i form av en byrundtur**. Det vil bli tid til egne sysler om ettermiddagen, kanskje du vil se enda mer av Kigali? Da er det mulig og reiseleder anbefaler gjerne.

Men sammen tar vi fatt på å bli nærmere kjent. Det vil bli sterke møter, men viktige for å forstå hva som skjedde i landet.

Genocide Centre forteller den grufulle historien om folkemordet. I tillegg forklares tilsvarende i andre deler av verden. Kunnskap og informasjon er veien til å heles, og det er veien Rwanda har valgt å følge. Minnesmerket som ærer de omtrent 250 000 som er begravet i massegraver, og for å sette alt i perspektiv: I løpet av 100 dager ble cirka en million tutsier og moderate hutuer systematisk slaktet ned av militsgruppen Interahamwe med støtte fra den hutuvennlige regjeringen.

Vi besøker også **Hotel des Mille Collines** igjen og **et av byens store markeder**. Vi må også få med oss litt mer av dagliglivet, og da er **Kigali Market** et godt sted å begynne.

Det er også andre steder som vi kan besøke på egen hånd - for eksempel:

Inema Art Center: Åpnet i 2012 og drives privat. **State House Museum:** Det tidligere presidentpalasset der vrakdelene fra flyet til tidligere president Juvenal Habyarimanas fly som ble skutt ned kan ses. Det var dette som utløste folkemordet. **Saint Famille Church:** Kirken der tusener av tutsier flyktet til da folkemordet begynte, bare for å bli utlevert og forrådt av presten. **Museum of Natural History:** Huser landets geologiske og naturlige forekomster og var opprinnelige boligen til oppdageren Richard Kandt. Det sies å være Kigalis aller første bygning og er fra 1907.

Vi har dagrom på hotellet til kl 18 og derfor litt tid før vi må sjekke ut og begynne å tenke på hjemreisen. Vi får transport ut til flyplassen om kvelden.

Dag 14

Kigali - Istanbul - Norge

Flyreise med mellomlanding og flybytte. Ankomst Norge.